

Periodisk emneevaluering av SOS4013- Klasse og ulikhet - sentrale debatter

Marianne Nordli Hansen og Magne Flemmen

Kursbeskrivelse og organisering

Tema for kurset er forskjellige former for sosial ulikhet, som økonomisk ulikhet, utdanningsulikhet, kulturell ulikhet, ulikhet mellom klasser og ulikhet i makt. Pensum og undervisning er organisert rundt spesifikke spørsmål (se emnebeskrivelsen), som er besvart forskjellig av fremtredende sosiologiske forskere – derav tittelen Klasse og ulikhet - sentrale debatter. Vi ønsker at viderekomne studenter skal få kunnskap om teoretiske hovedposisjoner i disse debattene, samt at de skal vurdere disse posisjonene kritisk og selvstendig. Hovedtanken er at nettopp det å sette seg inn i debatter fremmer kritikk og selvstendig tenkning.

Emnet er altså sterkt teoretisk forankret, samtidig trekkes det konsekvent linjer til forskning om empiriske forhold i Norge. I tillegg til pensumlitteraturen blir studentene presentert for eksempler på forskningsresultater på de aktuelle områder, som utvikling av økonomisk ulikhet eller utdanningsulikhet.

Undervisningen organiseres som en blanding av forelesninger av lærere og studentinnlegg om spesifikke pensumtekster. Lærerne høsten 2019 var Marianne Nordli Hansen og Magne Flemmen, som overtok etter at Jørn Ljunggren har vært med noen ganger. Alle er aktive forskere på feltet, noe vi håper fremmer forskningsbasert undervisning. Målet er at seminarene skal være en arena for diskusjon, samt at studentene skal få ideer til hvordan egne forskningsprosjekter kan utvikles relatert til den sosiologiske faglitteraturen.

Studentdeltakelse

Emnet har vært tilbudt noen år, og har hatt jevnt høy studentdeltakelse. I de senere årene har det vært to hovedgrupper av studenter, masterstudenter i sosiologi og lektorstudenter. I tillegg har det også vært en del studenter fra andre studieprogram, som OLA og statsvitenskap. Tabell 1 viser fordeling av studentene som meldte seg til eksamen fra 2017 til 2019. De aller fleste studentene gjennomførte eksamen, men det var noe frafall i kategorien «Andre» (3 i 2017, 3 i 2018 og 2 i 2019). Vi ser at antallet studenter fra masterprogrammet i sosiologi er cirka like høyt, 15-17 studenter, i alle årene, men antallet lektorstudenter har økt. Oppmøtet på forelesninger/seminarer har også gjennomgående vært høyt, med unntak for høst 2018 (mer om dette under).

Tabell 1. Studenter oppmeldt til eksamen

År	Master	Lektor	Andre	Sum
2017	15	7	13	35
2018	17	14	4	35
2019	15	17	8	40

Eksamen

På eksamen skal studentene demonstrere kunnskaper, selvstendighet og kritiske evner i oppgaver med selvvalgt problemstilling. Oppgavene kan dreie seg om drøfting av teori, eller de kan bruke teori i drøfting av spesifikke empiriske forhold, som f. eks. sosial segregering eller ulikhet utdanningssystemet. Tidligere var det i tillegg en skoleeksamen som var rettet mot å teste studentenes breddekunnskap, men fra høst 2019 var det kun hjemmeeksamen. I tabell 2 ser vi at karakternivå er noe lavere i 2019 enn i 2017 og 2018, med 23 prosent av på D eller E.

Tabell 2. Karakterfordeling i prosent*

År	A	B	C	D	E
2017	20	32	36	12	
2018	15	30	42	9	3
2019	16	24	37	18	5

*Ingen kandidater fikk F i noen av årene.

Studentevalueringer

Emnet har blitt grundig evaluert i alle år, gjennom at studentene anonymt fyller ut skjemaer som deles ut på siste forelesning. De bes blant annet om å uttale seg om kvaliteten på undervisningen, organiseringen av seminarer, pensumlitteraturen og om de har andre synspunkter.

Skjemaene viser en høy grad av tilfredshet gjennom årene. Men studentene har hatt ulike meninger om forhold som studentinnlegg, som noen priser mens andre kritiserer, og om de forskjellige pensumbidragene. Svarene har vært aktivt brukt til å revidere opplegg og pensum. De sprikende synspunktene på studentinnlegg har medført at opplegget i stor grad har blitt videreført, men vi har gjort tiltak for å forbedre disse, for eksempel med en klarere «bestilling» om hva innleggene bør inneholde.

Høsten 2019 svarte 10 studenter på evalueringsskjemaer på nett, et noe svakt grunnlag for vurdering. Ca. halvparten uttrykker stor tilfredshet med opplegget. Noen uttrykker kritiske synspunkter, blant annet når det gjelder lærerengasjement og vanskelighetsgrad, noe som har vært fraværende i tidligere evalueringer. Magne Flemmen får flere rosende kommentarer for sitt engasjement og sine pedagogiske evner.

Lærerevalueringer

Vår vurdering er at høstens kurs hadde flere problemer. Ideelt sett hadde vi ønsket en gruppe av engasjerte studenter – opplegget med diskusjon av debatter er lagt opp til det. Denne gangen opplevde vi at oppmøtet var svært variabelt, og at mange studenter uttrykte

at timeplanen deres var så stram at de ikke hadde tid til å stille opp. Dette gjaldt spesielt lektorstudentene, som tydeligvis hadde mange konkurrerende aktiviteter.

Lektorstudenter har tidligere vært et positivt innslag i undervisningen – mange har vært svært interesserte i emnets tematikk, og har deltatt aktivt i diskusjonene. Denne gangen fikk vil inntrykk av at de fleste av lektorstudentene, som utgjorde majoriteten av studentene på emnet, ikke egentlig hadde tid til å fordype seg i stoffet. Dette var tydelig ikke minst når det gjaldt oppmøtet, som var variabelt, men stort sett langt lavere enn antallet påmeldte studenter. Det var også slik at det varierte sterkt hvem som stilte opp. Det var en «hard kjerne» av en del engasjerte og dyktige masterstudenter i sosiologi, ellers var det noen nye fjes fra gang til gang. Oppmøtet var også variabelt blant noen av sosiologistudentene. Lærerne fikk inntrykk av at en del studenter orienterte seg mot å gå på undervisningen som angikk temaet de valgte for kursoppgaven, og at de droppet det som var utenfor dette. Et talende eksempel er at mange studenter meldte seg av på nettsiden for studentinnlegg da de fikk vite at det var frivillig å ha slike innlegg, og ikke obligatoriske aktiviteter.

Vi oppfatter det slik at det variable oppmøtet, interessen og innsatsen, hadde en negativ innvirkning, både for studentene som deltok aktivt i emnet, og for lærernes engasjement. Det var til hinder for å oppnå læringsmålene for emnet. Vi ser også at karakternivået på emnet er lavere enn for tidligere år, noe vi tolker som uttrykk for at en større del av studenter la mindre arbeid i emneoppgaven enn var tilfelle i tidligere år.

Vi tror også at disse forholdene vi beskriver ikke er enestående for SOS4013, selv om dette emnet har større utfordringer enn andre med hensyn til studenttall og tilstrømning fra andre studieprogram enn sosiologi. For eksempel beskriver den ferske periodiske emneevalueringen av SOSGEO4801 problemer med lavt oppmøte sett i forhold til påmeldte studenter, og Bjørn Schiermer Andersen har på tidligere programsrådsmøter tatt opp lignende problemer med emnet han underviser i på masterprogrammet i sosiologi. Vi vil derfor oppfordre undervisningsledelsen til å vurdere tiltak som kan forbedre undervisningen på disse emnene.

Mulige tiltak

Eksamen

Vi opplevde det slik at problemene med oppmøte og engasjement var større i 2019 enn i tidligere år, og lurer på om det kan ha noe med eksamensordningen å gjøre. Nytt av året er at man ikke lenger har en test av breddekunnskap, gjennom en eksamen, men kun en emneoppgave med selvvalgt problemstilling. Dette kan medføre at studentene velger bort det stoffet de ikke trenger for å besvare sin selvvalgte problemstilling. Dermed kan de oppleve at de kun trenger å stille opp på undervisningen som er relevant for deres oppgave.

Vi prøvde å understreke overfor studentene at de måtte vise bredde i emneoppgavene. Samtidig kan dette føles litt feil, ettersom pensum er organisert i debatter som kan ses relativt adskilt, slik at det å trekke inn mange andre temaer kan oppfattes som problematisk fordi det kan forhindre plass til dybdediskusjoner. Vi er usikre på hva som bør gjøres. Ett alternativ er å gå tilbake til en eksamen med testing av breddekunnskap, i tillegg til emneoppgave, et annet er hjemmeeksamen med oppgitt emne. Vi oppfatter det slik at selvvalgt oppgave er mer interessant, både for studenter på dette nivået og for lærere.

Uansett mener vi at det bør være samme eksamensform på de spesialiseringsemnene på masternivå, og mener at Programrådet bør diskutere eksamensordning samlet sett.

Krav til deltakelse

Vi har i alle år hatt krav om studentdeltakelse, i form av framlegg eller diskusjon, noe som viste seg vanskelig høsten 2019. Bør disse kravene være i form av obligatoriske aktiviteter?

Påmelding

På SOS4013 er det også et spørsmål om hvordan inntaket kan organiseres. I 2019 ble emnet fulltegnet av lektorstudenter og andre, før de nye studentene på masterprogrammet i sosiologi fikk anledning til å melde seg på. Dermed ble studentmassen noe uhåndterlig. Vi har hatt stor glede av å ha lektorstudenter på tidligere kurs, men samtidig er undervisningen først og fremst rettet mot masterstudenter i sosiologi som ønsker spesialisering i sosial ulikhet. Vi ønsker at alle studenter som ønsker slik spesialisering får plass på et emne som kan fungere inspirerende for disse, og oppmuntrer instituttet til å finne ordninger slik at dette kan oppnås.

Undervisningstilbud om utdannings sosiologi

Vårt inntrykk er at lektorstudenter både på lavere og høyere nivå er svært interesserte i utdannings sosiologi, ikke minst ulikhet i utdanning. Derfor velger mange SOS4013, hvor begrensede deler av pensum handler om dette. Det er også svært mange sosiologistudenter som er interesserte i utdanning. Samtidig er det så å si ingen undervisning om det, hverken på BA eller MA i sosiologi. Vi oppfordrer Programrådet til å drøfte om dette temaet bør få større plass i undervisningen.